

Dorpsraad Nieuwkerken : toelichting n.a.v. de gemeente- en provincieraadsverkiezingen

Johan Verhulst, algemeen directeur
stad en OCMW Sint-Niklaas

03-10-2018

stad & ocmw
Sint-Niklaas

Inleidende bemerkingen

- ▶ De organisatie van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen evenals de organisatie van de werking van de lokale besturen zijn bevoegdheden van de deelstaten (dus: de verkiezingen in Wallonië verlopen anders dan in Vlaanderen; de organisatie van het gemeentel- en OCMW-bestuur verschilt in de twee deelstaten). Voorbeeld: in Wallonië is de stemmenkampioen van de grootste meerderheidspartij automatisch burgemeester, in Vlaanderen is dat diegene die voorgedragen wordt in een akte getekend door (1) meer dan de helft van de verkozenen op de lijsten die aan de verkiezingen deelnamen en (2) een meerderheid van de personen die op dezelfde lijst als de voorgedragen kandidaat-burgemeester werden verkozen (dus op basis van een politiek akkoord)
- ▶ Door het Decreet Lokaal Bestuur wordt de politieke en ambtelijke aansturing van de gemeente en het OCMW zo éénduidig mogelijk georganiseerd, hoewel beiden als aparte rechtspersonen blijven bestaan (voorbeeld: zowel de gemeenteraad als de OCMW-raad blijven formeel apart bestaan, maar ze zijn identiek samengesteld; zowel stad als OCMW staan onder de ambtelijke leiding van één algemeen directeur)

Stemrecht

- ▶ Wie mag stemmen bij de gemeente- en provincieraadsverkiezingen? (1) Elke Belg die op de dag van de verkiezingen (2) 18 jaar oud is en (3) niet geschorst is van het kiesrecht (bijvoorbeeld door een gerechtelijke veroordeling) en die op 1 augustus van het jaar van de verkiezing (4) is ingeschreven in het bevolkingsregister.
  - Voor Sint-Niklaas: 55.227 kiezers (op 77.248 inwoners)
- ▶ Voor de gemeenteraadsverkiezingen mogen ook niet-Belgen stemmen indien ze aan dezelfde voorwaarden voldoen, mits zij minimum 5 jaar legaal in België verblijven en hun stemrecht inroepen (zij zijn dus niet automatisch stemgerechtigd).
  - Voor Sint-Niklaas: 339 kiezers

Waarvoor wordt er gestemd (gemeenteraad)?

Bevolkingsklasse	Raadsleden	Maximum aantal schepenen ¹²	Bijzonder comité sociale dienst ³
1-999	7	2	7
1000-1999	9		
2000-2999	11		
3000-3999	13		
4000-4999	15		
5000-6999	17	3	7
7000-8999	19		
9000-9999	21		
10.000-11.999	23	4	7
12.000-14.999	25		
15.000-19.999	27		
20.000-24.999	29	5	7
25.000-29.999	31		
30.000-34.999	33	6	9
35.000-39.999	35		
40.000-49.999	37		
50.000-59.999	39	7	9
60.000-69.999	41		
70.000-79.999	43		
80.000-89.999	45		
90.000-99.999	47		
100.000-149.999	49	8	11
150.000-199.999	51		
200.000-249.999	53	9	13
250.000-299.999	55		
300.000-...			

Waarvoor wordt er gestemd?

Het decreet lokaal bestuur heeft het aantal gemeenteraadsleden niet gewijzigd. Door het gelijkschakelen van gemeente- en OCMW-raad zijn er de facto wél 13 OCMW-raadsleden minder.

In vergelijking met de voorgaande legislatuur is er één schepenenambt minder, mogelijk twee (van 9 naar 8 of 7 - zie verder).

Op provinciaal vlak wordt er gestemd voor 36 provincieraadsleden, waarvan 11 voor het provinciedistrict Dendermonde-Sint-Niklaas. De voorbije legislatuur waren er nog 72 provincieraadsleden.

In vergelijking met de voorgaande legislatuur zijn er twee gedeputeerden minder (van 6 naar 4).

Wie kan zich verkiesbaar stellen en hoe?

Elkeen die op 1 augustus van het jaar van de verkiezing (1) Belg is of onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie én (2) ingeschreven is in het bevolkingsregister en die op de dag van de verkiezingen (3) 18 jaar oud is en (4) niet geschorst is van het kiesrecht of van het recht om verkozen te worden (bijvoorbeeld door een gerechtelijke veroordeling)

De kandidaatstelling gebeurt door een voordrachtsakte, gesteund door minimum één uittredend gemeenteraadslid of een minimum aantal gemeenteraadskiezers (voor Sint-Niklaas: 100). Er is geen minimum bepaald wat betreft het op de lijst voorziene aantal kandidaten (een éénpersoonslijst kan dus). Wél mag op éézelfde lijst het verschil tussen het aantal kandidaten van elk geslacht niet groter zijn dan één en moeten de eerste twee kandidaten van eenzelfde lijst van verschillend geslacht zijn.

Partijen die opkomen voor de gemeenteraadsverkiezingen

1. sp.a (41 kandidaten)
2. N-VA (41 kandidaten)
3. CD&V (41 kandidaten)
4. Groen (41 kandidaten)
5. Vlaams Belang (41 kandidaten)
6. Open Vld (41 kandidaten)
7. PVDA (41 kandidaten)
8. BE.ONE (7 kandidaten)

Partijen die opkomen voor de provincieraadsverkiezingen

1. sp.a (11 kandidaten)
2. N-VA (11 kandidaten)
3. CD&V (11 kandidaten)
4. Groen(11 kandidaten)
5. Vlaams Belang (11 kandidaten)
6. Open Vld (11 kandidaten)
7. PVDA (11 kandidaten)
8. VMC (Vlaams Multicultureel Collectief – 11 kandidaten)
10. B.U.B. (Belgische Unie – Union Belge – 1 kandidaat)

De stemverrichtingen

Het college van burgemeester en schepenen verdeelt de kiezers onder in stemafdelingen en wijst elke kiezer toe aan een stemafdeling. Per stemafdeling wordt één stembureau opgericht (in Sint-Niklaas: 62 stembureaus; gemiddeld 890 kiezers per stembureau). Voor Nieuwkerken: sporthal De Mispelaer met 4 stembureaus.

In geval van digitaal stemmen, wordt elk stembureau bemand door een voorzitter, een secretaris en vijf bijzitters (dus 62 voorzitters, 62 secretarissen en 310 bijzitters). Door digitaal te stemmen moeten er geen telbureaus worden samengesteld (die nog eens 124 voorzitters, secretarissen en bijzitters zouden vereisen)

De kiezer kan een geldige stem uitbrengen door:

1. één lijststem
2. een naamstem, meerdere naamstemmen op éénzelfde lijst of een lijststem in combinatie met één of meerdere naamstemmen binnen dezelfde lijst.

De verkiezingsverrichtingen worden geleid door de vrederechter van het gerechtelijk kanton.

De zetelverdeling en toewijzing van de zetels

De toewijzing van de zetels gebeurt in 2 stappen:

1. Eerst wordt het zogenaamde stemcijfer bepaald: dit is gelijk aan de som van het aantal lijststemmen of naamstemmen voor die lijst. Vervolgens worden de stemcijfers gedeeld door 2 – 3 – 4 – 5 – 6 - ...
2. Vervolgens worden de verkozen raadsleden per lijst aangeduid door het bepalen van een verkiesbaarheidscijfer (=minimaal aantal stemmen dat een kandidaat moet behalen om verkozen te zijn) en het toewijzen van overdraagbare lijststemmen (= $1/3^e$ van het totale aantal lijststemmen) aan de kandidaten in volgorde van hun plaats op de lijst.

Vorming coalities

Indien één partij meer dan de helft van de zetels heeft binnengehaald, kan deze alleen besturen. Meestal lukt het één partij niet om de meerderheid te halen. Dan zullen twee, drie of zelfs meer partijen samen een meerderheid of coalitie vormen. Deze meerderheid zal ook de burgemeester en de schepenen leveren voor het college. De andere leden van de gemeenteraad vormen dan de oppositie. De coalitie zal in de periode tussen de gemeenteraadsverkiezingen en de installatievergadering van de gemeenteraad een bestuursakkoord opmaken. Hierin zetten ze samen op een rij wat ze de komende jaren willen realiseren. Gedurende de zes jaar naar de volgende gemeenteraadsverkiezingen zullen beslissingen in de gemeenteraad zo goed als altijd door de meerderheidspartijen worden goedgekeurd.

gemeenteraad = OCMW-raad

**college burgemeester & schepenen
= vast bureau**

burgemeester
=
voorzitter CBS
=
voorzitter VB

voorzitter
gemeenteraad
=
voorzitter
OCMW-raad

OCMW-
raadslid

bijzonder
comité
sociale dienst

eventueel subcomités

eventueel gemeenteraadscommissies

Bevoegdheden van de gemeenteraad: beleid

De gemeenteraad regelt alles wat van gemeentelijk belang is. De gemeenteraad bepaalt het beleid van de gemeente en beschikt over de volheid van bevoegdheid. Dat wil zeggen dat de gemeenteraad alle bevoegdheden heeft die niet uitdrukkelijk aan het college van burgemeester en schepenen of aan de burgemeester werden toevertrouwd, zoals

- de organisatie en de werking van de gemeenteraad
- het vaststellen van gemeentelijke reglementen en het bepalen van straffen en administratieve sancties
- het vaststellen en aanpassen van het meerjarenplan, het budget en de jaarrekeningen
- het vaststellen van het organogram, de personeelsformatie en de rechtspositieregeling
- het oprichten van extern verzelfstandigde agentschappen of het oprichten van, deelname aan of vertegenwoordiging in verenigingen en ondernemingen
- het bepalen van het ruimtelijk beleid op het grondgebied

Bevoegdheden van de gemeenteraad: beleid

- het goedkeuren van beheersovereenkomsten en samenwerkingsovereenkomsten
- het aanstellen en ontslaan van de algemeen directeur, de adjunct-algemeen directeur en de financieel directeur, en de tuchtbevoegdheid voor hen
- het goedkeuren van het internecontrolesysteem
- het vaststellen van de wijze waarop de overheidsopdrachten worden toegewezen,
- het stellen van daden van beschikking met betrekking tot roerende en onroerende goederen
- het aanvaarden van schenkingen en legaten
- het inrichten van adviesraden en overlegstructuren
- het vaststellen van de gemeentebelastingen en retributies
- ....

Bevoegdheden van het college: beheer

Het college van burgemeester en schepenen is in de eerste plaats een uitvoerend orgaan. Het college heeft geen algemene bevoegdheden zoals de gemeenteraad, maar wel toegewezen bevoegdheden, die echter zeer ruim kunnen zijn. Het college is slechts dan bevoegd wanneer de wet of het decreet het uitdrukkelijk bevoegd maakt.

Het college is een 'collegiaal' orgaan, wat wil zeggen dat alle beslissingen gezamenlijk moeten worden genomen. Eén schepen kan dus in theorie niets alleen beslissen. Wel is er in de praktijk een soort taakverdeling tussen de schepenen, waardoor elke schepen één of meer beleidsgebieden krijgt toegewezen, bijvoorbeeld ruimtelijke ordening.

Bevoegdheden van het college: beheer

Het college is in het algemeen bevoegd voor het dagelijks beheer van de gemeente en voor de voorbereiding, de bekendmaking en de uitvoering van de beslissingen van de gemeenteraad (zodra de gemeenteraad een beslissing heeft genomen, houdt zijn bevoegdheid op en begint die van het college).

Enkele specifieke bevoegdheden:

- de daden van beheer over de gemeentelijke inrichtingen en eigendommen,
- het aanstellen en het ontslaan van het personeel, alsook de tucht ten aanzien van het personeel (behalve algemeen directeur, adjunct-algemeen directeur, financieel directeur en ombudsman);
- het financieel beheer, behalve de bevoegdheden van de gemeenteraad;
- het voeren van de gunningsprocedure, de gunning en de uitvoering van overheidsopdrachten;
- de vaststelling van de rooilijnen van de wegen;
- het gemeentearchief;
- het verlenen van stedenbouwkundige vergunningen...

De burgemeester

De burgemeester is de voorzitter van het college van burgemeester en schepenen. Of hij of zij ook voorzitter van de gemeenteraad is, hangt af van de keuze van de gemeenteraadsleden. De raad kiest immers zelf een voorzitter, en dat mag eender welk raadslid maar ook de burgemeester of een schepen zijn.

Als lid van het college kan de burgemeester ook bepaalde taken worden toegekend (zoals de schepenen).

Als hoofd van de bestuurlijke politie staat de burgemeester in voor de openbare orde, de veiligheid, de gezondheid en de rust in de gemeente. De burgemeester is belast met de uitvoering van de politiewetten. Als bestuurlijke politieoverheid heeft de burgemeester de bevoegdheid om politiemaatregelen te nemen.

De provincie

De bevoegdheden van het provinciebestuur situeren zich op volgende vlakken:

- bovenlokale taakstelling voor aangelegenheden die het lokale, gemeentelijke belang overstijgen en die gemeenten moeilijk zelf kunnen behartigen
- ondersteunende taken voor andere overheden: de provincie voert sommige taken uit op verzoek van de federale of Vlaamse overheid of de gemeenten en OCMW's
- gebiedsgerichte samenwerking tussen besturen in een regio: de provincie organiseert samenwerking tussen de verschillende partners (lokale besturen, privé-organisaties, Vlaamse overheid,...) in een bepaald gebied en zoekt samen met die partners naar oplossingen voor maatschappelijke problemen.

De provincie

Zo is een provincie bevoegd voor:

- aanleg en beheer van provinciedomeinen, fietsroutes, wandelpaden,...
- beheer van waterwegen en preventie van wateroverlast
- beheer van natuurgebieden
- provinciaal beleid voor ruimtelijke ordening en leefmilieu
- coördinatie van het beleid rond economie, werkgelegenheid, ... in de provincie en eigen initiatieven
- crisiscoördinatie op provinciaal niveau.

Vanaf 2018 mogen de provincies niet langer persoonsgebonden bevoegdheden zoals sport, jeugd, welzijn, of cultuur uitoefenen

De bevoegdheidsverdeling tussen de provincieraad en de deputatie is ongeveer gelijk aan deze tussen de gemeenteraad en het college: de provincieraad is het strategisch beleidsorgaan, de deputatie het beheersorgaan.

De provincie – de gouverneur

De gouverneur is het gezicht van de provincie. Hij is een ambtenaar en geen politiek orgaan. Een gouverneur wordt benoemd door de gewestregering. Sinds 1 februari 2013 is Jan Briers gouverneur van de Provincie Oost-Vlaanderen. De gouverneur is voorzitter van de deputatie van de provincie (enkel in Vlaanderen) en vertegenwoordigt binnen de provincie de federale regering en de gewestregering.

De gouverneur heeft Vlaamse én federale bevoegdheden.

De provincie – de gouverneur

Vlaamse taken

De gouverneur bewaakt het correct functioneren van de lokale besturen: steden en gemeenten, OCMW's, polders en wateringen en kerkfabrieken. Hij behandelt alle klachten van de burgers tegen deze besturen.

Hij neemt initiatieven rond onder andere mobiliteit, ruimtelijke ordening, kenniseconomie en innovatie.

De Vlaamse regering wijst hem ook opdrachten toe voor de strategische ontwikkeling van de provincie.

Federale taken

De gouverneur is medeverantwoordelijk voor de integrale veiligheid in Oost-Vlaanderen. Brandweer, politie en wapenvergunningen zijn zijn hoofdtaken. Hij zit ook het provinciaal veiligheidsoverleg voor. Bij zware rampen coördineert hij de hulpacties.

Daarnaast heeft hij representatieve opdrachten.